Το “Το δέντρο της ζωής” (Ετς Χαγίμ) βρήκε εύφορη γη, ανθρώπους που να το ποτίζουν, να το λιπαίνουν, να το φροντίζουν και μεγάλωσε, καρποφόρησε, έγινε κιόλας... 20 ετών. Η Συναγωγή “Ετς Χαγίμ” φύτρωσε σε ό,τι απέμεινε από την ακμάζουσα εβραϊκή κοινότητα των Χανίων που εκμηδενίστηκε από τους ναζί. Συνδέει με τον καλύτερο τρόπο το παρελθόν με το παρόν των Χανίων. Τόπος προσευχής αλλά και χώρος πολιτισμού, μελέτης και έρευνας, κυρίως όμως μνημείο συνύπαρξης και διαλόγου ανάμεσα σε ανθρώπους όλων των θρησκειών και των δογμάτων.

Ο άνθρωπος που εμπνεύστηκε, σχεδίασε και υλοποίησε την επαναλειτουργία της Συναγωγής, το 1999, ήταν ο Χανιώτης Εβραίος Νίκος Σταυρουλάκης. Ενας ευγενής άνθρωπος που όλοι σέβονταν και ο χαμός του, πριν από 2 χρόνια, στεναχώρησε τους Χανιώτες. Κοντά στον Ν. Σταυρουλάκη βρισκόταν από πολύ νωρίς ο Ραβίνος Νίκολας ντε Λανζ (Nicholas de Lange) καθηγητής Εβραϊκών Σπουδών Πανεπιστημίου του Cambridge Αγγλίας. «Ο Νίκος ήταν ο δημιουργός του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδος, δεν ήταν ένας τυχαίος άνθρωπος. Επειδή ο πατέρας του ήταν από τα Χανιά ερχόταν εδώ και έβλεπε την κατάσταση του κτηρίου και κάποια στιγμή σκέφθηκε ότι “τώρα ήλθε η ώρα να ανακατασκευαστεί η Ετς Χαγίμ”. Είχε προηγηθεί ένας σεισμός, στα 1995, που είχε πλήξει δραματικά το κτήριο. Βρήκε οργανισμούς όπως το World Monument Fund, το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο και απλούς πολίτες που έκαναν δωρεές και συγκεντρώθηκε το απαραίτητο ποσό», λέει ο ραβίνος.

ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ

Κοντά στον Σταυρουλάκη στα πρώτα του βήματα ο Κώστας Φίσερ, γερμανικής καταγωγής μόνιμος κάτοικος των Χανίων. «Ενα από τα πράγματα που θυμάμαι χαρακτηριστικά όταν κτιζόταν η Συναγωγή ήταν πως όλοι οι εργάτες ήταν μουσουλμάνοι. Μέσα στη Συναγωγή βρήκε ο αδελφός του Ν. Σταυρουλάκη την ακριβή κατεύθυνση της Μέκκας, τη σημείωσε σε ένα τοίχο ώστε όταν ήταν η ώρα της προσευχής οι μουσουλμάνοι εργάτες σταματούσαν τη δουλειά τους και μέσα στον εβραϊκό ναό προσεύχονταν. Από εκεί ξεκίνησε η ιδέα του Νίκου να λειτουργήσει μια Συναγωγή στην οποία να συνυπάρχουν όλοι. Και οι εβραίοι και οι χριστιανοί και οι μουσουλμάνοι και όλες οι θρησκείες», θυμάται ο κ. Φίσερ.

Ένα άλλο ενδιαφέρον ζήτημα είναι πως είδαν οι κάτοικοι της περιοχής την επαναλειτουργία της Συναγωγής. «Υπήρχαν γιαγιάδες που θυμόνταν τις φίλες τους Εβραίες που είχαν χάσει την κατοχή. Έλεγε πάντα ο Νίκος μια ιστορία με δύο γιαγιάδες που έρχονταν στη συναγωγή και ζητούσαν να ανάψουν ένα κερί και να κάνουν το σταυρό τους στη μνήμη τους. Υπήρξαν και αντιδράσεις και κείμενα τότε στον τοπικό Τύπο ανθρώπων που ήταν ενάντια στην επαναλειτουργία της αλλά δεν έπιασαν τόπο. Η Συναγωγή αγκαλιάστηκε από τους πολίτες των Χανίων. Όλοι θυμούνται ακόμα τον κ. Νίκο και όταν αρρώστησε πάντα όλοι, από το παλιό λιμάνι μέχρι τα στενά, ρωτούσαν πώς είναι και τι κάνει», λέει ο Κώστας.

Phoca PDF

ΧΩΡΙΣ ΠΙΣΤΟΥΣ;

Ενα ερώτημα που πάντα είχαμε είναι πώς μπορεί να λειτουργεί ένα ναός χωρίς… πιστούς αφού είναι ελάχιστοι οι εβραίοι των Χανίων…

Η κα Μαριάννα Βίντερ (Marianna Vinther), Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της "Ετς Χαγίμ" μας λέει πως «υπάρχουν περίπου 20 ξένοι μόνιμοι κάτοικοι της Κρήτης για όλο το χρόνο ή για 6 μήνες ετησίως που έρχονται τις Παρασκευές, τις γιορτές, συμμετέχουν στα θρησκευτικά καθήκοντα. Επίσης είναι και οι χιλιάδες επισκέπτες που έρχονται όλο το χρόνο και δίνουν ζωή στο ναό. Ομως το βασικό για τη Συναγωγή είναι ότι συγκεντρώνει πάρα πολύ κόσμο που δεν είναι εβραίοι όπως εγώ! Πιστεύω ότι οφείλουμε να κρατήσουμε αυτόν τον χώρο στα Χανιά, ως ένα τόπο μνήμης, ως ένα τόπο συνύπαρξης όλων των θρησκειών και των δογμάτων», λέει η κα Βίντερ.

Το ίδιο ισχύει και για τη διευθύντρια της Συναγωγής Αννια Τζούκμαντελ (Anja Zuckmantel) αλλά και τον Κώστα Φίσερ. «Κάθε ένας από εμάς έχει το δικό του λόγο που βρίσκεται εδώ. Προσωπικά το βλέπω ως ένα χρέος», λέει ο κ. Φίσερ, ενώ ο ραβίνος Ντε Λάνζ συμπληρώνει πως «δεν ασκούμε καμία πίεση στον οιονδήποτε να γίνει εβραίος. Εχουμε πάρα πολλούς ανθρώπους που έρχονται εδώ την Παρασκευή και την Κυριακή πάνε στην ορθόδοξη εκκλησία. Δεν υπάρχει κανένας προσηλυτισμός. Εξάλλου στην εβραϊκή θρησκεία για να σωθεί η ψυχή σου δεν είναι ανάγκη να είσαι Εβραίος. Η έννοια της Συναγωγής είναι ότι αποτελεί την καρδιά της κοινωνίας, το κέντρο της πολιτιστικής ζωής. Για μένα η πιο σημαντική στιγμή ήταν όταν εδώ μέσα στη Συναγωγή περισσότερα από 50 άτομα είχαμε ένα κοινό γεύμα για το Πάσχα».

Μέλος της κοινότητας της "Ετς Χαγίμ" και ο Ιωνάς Μπαούμγκαρτνερ (Jonas Baumgartner), εθελοντής του Gedenkdienst μιας Αυστριακής Οργάνωσης Μνήμης και Ευθύνης για το Ολοκαύτωμα. Νέοι της οργάνωσης έρχονται κάθε χρόνο και προσφέρουν εθελοντική εργασία στη "Συναγωγή". Ενας από αυτούς είναι και ο Ιωνάς. «Ηταν μια πρόκληση για μένα να εργαστώ. Στην αρχή ήταν δύσκολο γιατί δεν είμαι εβραίος και δεν μπορούσα να απαντήσω σε ερωτήσεις του κόσμου που έρχονταν αλλά με τη βοήθεια των συναδέλφων εδώ συνήθισα και σίγουρα η εμπειρία είναι για μένα πολύ ξεχωριστή και πολύ διαφορετική» μας λέει.

Από τη συζήτησή μας δεν θα μπορούσε να λείψει και μια ιδιαίτερα στενάχωρη στιγμή για όλους. Οι διπλοί εμπρησμοί, τον Ιανουάριο του 2010, στο κτήριο που προκάλεσαν τεράστιες ζημιές. Ολοι οι συνομιλητές μας εκτιμούν πως ο αντισημιτισμός είναι περιορισμένος στην Κρήτη και ότι η Συναγωγή με τη δράση της έχει καταφέρει να γίνει τμήμα της τοπικής κοινωνίας.

Phoca PDF

Οι εκδηλώσεις για τα 20 χρόνια

Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων εορτασμού για τα 20 χρόνια της Συναγωγής είναι πολύ πλούσιο και αναφέρεται σε όλους τομείς της δραστηριότητας της “Ετς Χαγίμ” όπως εξηγεί η ιστορικός και διοικητική διευθύντρια της “Ετς Χαγίμ” κ. Αννια Τζούκμαντελ (Anja Zuckmantel)

13 Οκτωβρίου 2019, 7 μ.μ.: Φωτογραφική έκθεση για τα 20 χρόνια, λειτουργία “Ερεφ Σουκότ”.

16 Οκτωβρίου: Εργαστήριο για δασκάλους, καθηγητές που ενδιαφέρεται σχετικά με τα εκπαιδευτικά προγράμματα που προσφέρει η Ετς Χαγίμ. Παράλληλα, θα παρουσιασθούν δείγματα εργασιών μαθητών και μαθητριών σχετικά με την εβραϊκή ιστορία και παράδοση. Οπως σημειώνει η ιστορικός κα Κατερίνα Αναγνωστάκη, υπάρχει μεγάλη προσέλευση μαθητών και εκπαιδευτικών που παρακολουθούν εκπαιδευτικά προγράμματα της Συναγωγής. «Με τα προγράμματα αυτά διευρύνονται οι γνώσεις των παιδιών προς όλες τις κατευθύνσεις. Για μένα το πιο σημαντικό είναι το κομμάτι που τα παιδιά κατανοούν καλύτερα την ίδια την Ελλάδα. Αντιλαμβάνονται κάτι που δεν μαθαίναμε εμείς στα σχολεία, ότι το να είσαι Ελληνας δεν σημαίνει ότι μπορεί να είσαι μόνο χριστιανός ορθόδοξος» τονίζει.

Για το κοινό ξεναγήσεις:

Το προσωπικό της Συναγωγής θα προσφέρει ξεναγήσεις στην ιστορική εβραϊκή γειτονιά των Χανίων. Η ξενάγηση θα βασίζεται σε έναν περιπατητικό χάρτη που τυπώθηκε πρόσφατα από την Ετς Χαγίμ. Κάθε ξενάγηση έχει διάρκεια περίπου 1 ώρα. Ο μέγιστος αριθμός συμμετοχών είναι τα 15 άτομα ανά ξενάγηση και όσοι επιθυμούν μπορούν να δηλώσουν συμμετοχή μέσω μηνύματος στο facebook, e-mail ή τηλεφωνώντας στην Συναγωγή (28210 862 86) μέχρι τη Δευτέρα, 14 Οκτωβρίου. **?????????? ??? ????????: 3 ?.?. – 4:30 ?.?.**

19 Οκτωβρίου 2019, 8 μ.μ.: Συναυλία με τους Klezmer Yunan. Το συγκρότημα παίζει και μιξάρει εβραϊκά κλέζμερ και ελληνικά παραδοσιακά κομμάτια με επιρροές από rock, funk, jazz, trip-hop, κλασσική μουσική.

20 Οκτωβρίου, 8μμ: Εκθεση "Παράλληλες Οπτικές Γωνίες", από τις 20 έως τις 26 Οκτωβρίου στον εκθεσιακό χώρο της Πύλης Σαμπιονάρα (οδοί Μίνωος και Καλλεργών). Η έκθεση, υπό την επιμέλεια του εικαστικού Κωνσταντίνου Φίσερ

22 Οκτωβρίου, 7:30 μ.μ.: Η Ετς Χαγίμ στην Οθόνη, ένα απόγευμα αφιερωμένο σε

Phoca PDF

επιλεγμένο οπτικό και ακουστικό υλικό για τη συναγωγή

24 Οκτωβρίου, 7 μ.μ.: Η γαστρονομία στην Ετς Χαγίμ, μια παρουσίαση των εθίμων και των παραδόσεων των σημαντικών εβραικών γιορτών.

25 Οκτωβρίου, 6 μ.μ.: Πρόσκληση σε όλους τους Χανιώτες να συμμετέχουν στη λειτουργία του Έρεβ Σαμπάτ.

26 Οκτωβρίου, 7:30 μ.μ.: Η Ετς Χαγίμ στην ποίηση και τη λογοτεχνία. Η λογοτέχνιδα Ruth Padel θα αναγνώσει επιλεγμένες λογοτεχνικές δουλειές που σχετίζονται με τους εβραίους της Κρήτης και τη Συναγωγή.

27 Οκτωβρίου, 7:30 μ.μ.: Κεντρική εκδήλωση μνήμης για τα 20 χρόνια παρουσία του Ραβίνου Αθηνών, μελών του Κεντρικού Ισραηλίτικου Συμβουλίου κ.ά.

* ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ σε pdf

Πηγή: Χανιώτικα Νέα, 5.10.2019, του Γιώργου Κώνστα

Phoca PDF